

גם לערביי ישראל מגיע שוויון בחלוקת עוגת המקרקעין

עיסאוי פריג'
ח"כ, מרצ

אני אזרח ישראלי, ערבי ממוצא פלשתיני, חבר בכנסת ישראל, מוזמן לכנס קק"ל ואמור להתייחס למדיניות המקרקעין של הקרן, להתייחס ולנסות לחיות את העבר הכאוב ואת העתיד שאנחנו מצפים לו, ושבינתיים לא לוקח אותנו בחשבון. עם הרגשות האלו אני צריך לעמוד כאן ולהסביר לכם איך אני רואה את הדברים.

**"הקרקע היא
משאב קיומי
חשוב וקריטי לכל
אחד מאתנו. היא
העתיד, התקווה
של כולנו."**

אין זה דבר של מה בכך שח"כ ערבי יעמוד בפורום חשוב של קק"ל כדי להשמיע דברים כואבים לפעמים. והנה מרכזי שבהם: הקרקע היא משאב קיומי חשוב וקריטי לכל אחד מאתנו. הקרקע היא העתיד, התקווה של כולנו.

לא באתי לכאן כדי להתבכין בפניכם על אפליה. באתי לדבר על שוויון. מדינת ישראל היא מדינתו של העם היהודי ומדינה דמוקרטית. היו"ר שטנצלר ציין מאה שנות ציונות. בסדר. הבנתי. אבל יש לי שאלה שאותה אני שואל אתכם ואת עצמי: מתי יגיע הזמן לעבור משלב הציוניות לשלב הישראליות? אני שואל את השאלה הזו, כדי לדעת שיהיה לי מקום ויהיה מקום לבני עמי שהם 20% מאזרחי ישראל. ובינתיים אין תשובה על שאלתי מתי נעבור מיהדות לישראליות, שגם לי יהיה מקום בה.

רצוני להציג שאלה נוספת בסוגיה המהותית בעלת ההשלכות הכבדות – סוגיית ההפרדה ופירוק המונופול הענק שנקרא מנהל מקרקעי ישראל. רשות מקרקעי ישראל או מנהל. השם לא משנה – רק המהות. אני שומע את הקולות ולומר אותם לעומק. ואומר לכם: אני מודאג. קק"ל הינה גוף פרטי שרכש קרקעות בכסף של יהודים. המנהל הוא גוף של

מדינה, שעל פי עקרונות הדמוקרטיה מחויב לחלוקה שווה לכל אזרחי ישראל. קק"ל לא מחויבת לשוויון כזה. על פי ההגדרות מ-1901 היא לא מחויבת.

אני אומר לכם את הדברים מתוך דאגה אמיתית. גוף שהמדינה הקימה, על פי מגילת העצמאות, מחויב להתייחס בשוויון לכל אזרחי מדינת ישראל, ללא הבדל דת או לאום. זאת משמעות הדמוקרטיה, מה לעשות? הדמוקרטיה היא עיקרון השוויון. הדמוקרטיה שלפיה אסור להבדיל בין אזרחי המדינה. הדמוקרטיה, כך למדתי בשעורי האזרחות, משמעותה שקיים שלטון חוק ולא שלטון בעלי אינטרסים, שלטון חוק שמחייב אותי, מכיון אותי והוא המנחה. על פי החוק הזה אני פועל. ובתחום זה לא מדובר רק במקרקעין,

כחבר כנסת, אני רואה איך הצעות חוק מטופלות ואיך הטיפול בדברים הרגישים מתבצע. אנחנו לא מדינת רווחה. אנחנו מובלים על פי שיקולים כלכליים אינטרסנטיים וזה מה שהולך גם במדיניות המקרקעין. אתן דוגמא: כאשר חושבים לסלול כביש, לא מדברים על רווחת התושבים, חושבים על רווחת היצרן שנמצא בקצה הכביש. זאת האמת. זאת המציאות של החקיקה במדינת ישראל. על הדרך באים גם דיבורים על רווחת התושבים. אבל האינטרסים של הטייקונים הם שמובילים אותנו. חשנו את זה במונופול הגז.

עכשיו מלה על הכנס בנושא הפערים והשוויון במדיניות המקרקעין. כאשר אנחנו מדברים על סוגיה כזו צריך לזכור, כי המנהל הוא בנק הקרקעות של המדינה. הגוף המחזיק במשאב הקיומי הזה, הוא בנק שיוכל לקבוע את אמות המידה ורמת השוויון, כי זה בנק. ואם אני הבנק, אני מסוגל לקבוע למי יש ולמי אין ואיך אני מסדיר את הדברים. השאלה שלי היא לאן מובילה מדיניות הבנק הזו. האם היא לוקחת בחשבון את תושבי שכונת הארגזים, האם היא לוקחת בחשבון את תושבי אל עראקה בדרום? האם היא לוקחת בחשבון את מפוני גבעת עמל? האם היא לוקחת בחשבון את הכפרים הבלתי מוכרים בנגב?

אחרי 67 שנה שיש לנו את הקרחות של מחנות הפליטים בערים הגדולות, לא משנה איפה, ויש גם מחנות פליטים בתל אביב, אסור לנו לברוח מעובדה זו. תאמינו לי. הייתי שם. אבל ברמת העובדות בשטח, כשאני רואה שכונה בפורדיס ורואה שכונה בגבעת עמל, אני שואל את עצמי, הרי בפורדיס השכונה על הכביש היא של מפונים מכפרים ערבים ב-1948, שאולי חלק מהמיליון וחצי שיש לקק"ל שייך לחלק מהם.

גם לערביי ישראל מגיע שוויון בחלוקת עוגת המקרקעין

אני לא נכנס לפרטי פרטים, כי אני דורש שוויון. את ההיסטוריה נלמד, אבל העתיד הרבה יותר חשוב. ומנקודת הראות שלי אני שואל: איך נוכל להגיע לעתיד שבו אפשר יהיה להקים חברה מתוקנת, מגוונת, שתוכל להרים את המדינה ולחיות יחד.

נחזור לבנק שלנו שמנווט ויושב על הקרקעות האלה והשאלה לגביו היא מה מערך התכנון של מה שיש לי בבנק. הרי כל בנק לפני שהוא מחלק אשראי לעסקים קטנים, עושה תספורות, והוא הקובע את המדיניות. כך יכולה קק"ל להעניק הטבות, וגם יכולה לעשות תספורות.

"קק"ל הינה גוף פרטי שרכש קרקעות בכסף של יהודים. המנהל הוא גוף של המדינה, שלי עקרונות הדמוקרטיה מחויב לחלוקה שווה של המשאב הזה."

ישנם גופים רבים שמעורבים ברמת התכנון של הקרקעות במדינה. משרד השיכון, משרד הפנים, המנהל. עמדתי היא שצריך לעגן את כל מערך התכנון במדינה לגוף אחד. זה המפתח. יש לי בנק קרקעות של המדינה, שכול משאביו חייבים, על פי מגילת העצמאות, להיות מחולקים לכל אזרחי המדינה מטעמי שוויון וצדק חברתי. לא צריכים רק להגיד את זה, צריך לתת לזה ביטוי הלכה למעשה.

הדבר השני הנדרש הוא לאגד את כל גופי התכנון לגוף אחד ושהגוף הזה יישב, אחרי 67 שנה, עם מדינה חזקה, עם ביטחון עצמי, שצריכה להסתכל על כל אזרחיה בעין שווה. בשני הדברים האלו, הבנק צריך לתת עיגון של כל המשאבים ולבנות מערך צודק. במסגרת זו נוכל גם לדון בשאלה האם לא הגיע הזמן שגם ערביי ישראל יזכו לשוויון בחלוקת עוגת המקרקעין?

אני נמצא כאן כאזרח ישראל ואני אומר שעיקרון השוויון צריך לעמוד מאחורי כל החלטה שמתקבלת – שוויון וצדק.